

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΑΑΔΕΑνεξάρτητη Αρχή
Δημοσίων ΕσόδωνΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΙΣΠΡΑΞΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ Ε΄

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

ΑΔΑ:
Αθήνα, 26 Ιουνίου 2018

ΠΟΛ. 1122

Ταχ. Δ/ση : Πανεπιστημίου 20
 Ταχ. Κώδικας : 10672, Αθήνα
 Τηλέφωνο : 210 3613274, 3614303,
 3636489
 Fax : 210 3635077
 Url : www.aade.gr

ΠΡΟΣ: Ως πίνακα διανομής

ΘΕΜΑ: Κοινοποίηση των διατάξεων των άρθρων 56 έως 68 του ν. 4549/2018 (ΦΕΚ Α΄105/14-6-2018) «Τροποποιήσεις του ν. 3869/2010 (Α΄130)»

Σας κοινοποιούμε συνημμένα τις διατάξεις των άρθρων 56 έως 68 (Κεφάλαιο Β΄ του Τμήματος Θ΄) του ν. 4549/2018 («Διατάξεις για την ολοκλήρωση της Συμφωνίας Δημοσιονομικών Στόχων και Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων – Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2019-2022 και λοιπές διατάξεις», ΦΕΚ Α΄105/14-6-2018), με τις οποίες τροποποιήθηκαν τα άρθρα 1, 2, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12 και 13 του ν. 3869/2010 («Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ Α΄130), προστέθηκε στο νόμο νέο άρθρο 12α («Θάνατος του οφειλέτη») και τέθηκαν μεταβατικές διατάξεις που ρυθμίζουν το πεδίο εφαρμογής των ανωτέρω τροποποιήσεων.

Στη συνέχεια παρατίθενται συνοπτικά οι βασικές τροποποιήσεις του ν. 3869/2010 από τον ν. 4549/2018 που σχετίζονται με τη θέση του Δημοσίου ως πιστωτή που συμμετέχει στην εν λόγω δικαστική διαδικασία ρύθμισης οφειλών και με το χειρισμό των υποθέσεων αυτών από τη Φορολογική Διοίκηση (σχετική η εγκύκλιος οδηγία ΠΟΛ 1036/2016 του Γ.Γ.Δ.Ε.).

Ι. Επί του άρθρου 4 («Κατάθεση αίτησης και εγγράφων») του ν. 3869/2010 (άρθρο 58 ν. 4549/2018):

α) Στα έγγραφα που πρέπει να συνοδεύουν την αίτηση του οφειλέτη για υπαγωγή στο ν. 3869/2010 προστέθηκαν: ι) δήλωση του οφειλέτη περί άρσης τραπεζικού απορρήτου, υπέρ των πιστωτών του που περιλαμβάνονται στο σχέδιο διευθέτησης οφειλών, αναφορικά με τη χρονική περίοδο από πέντε έτη πριν από την άσκηση της αίτησης έως την ημέρα της συζήτησης αυτής,

κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στην νέα περίπτωση γ' της παραγράφου 2 του άρθρου 4 του νόμου και ii) υπεύθυνη δήλωση του οφειλέτη ότι «δεν έχει πτωχευτική ικανότητα» (βλ. νέα περίπτωση δ' της ίδιας ως άνω παραγράφου), δηλαδή ότι δεν είναι έμπορος και, σε περίπτωση πρώην εμπόρου, ότι δεν είχε παύσει τις πληρωμές του πριν από την παύση της εμπορίας (βλ. άρθρο 2 Πτωχευτικού Κώδικα). Σύμφωνα με τη μεταβατική διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 68 του ν. 4549/2018, η δήλωση περί άρσης τραπεζικού απορρήτου λογίζεται ότι υποβλήθηκε μετά την πάροδο τριών μηνών από την έναρξη ισχύος του νόμου, ήτοι από την 14η/6/2018 (βλ. άρθρο 131 του ν. 4549/2018), δηλαδή την 14η/9/2018, αναφορικά με αιτήσεις που είναι εκκρεμείς σε πρώτο ή σε δεύτερο βαθμό, εκτός αν σε αυτό το χρονικό διάστημα ο οφειλέτης παραιτηθεί από την αίτησή του.

β) Προβλέπεται η διεξαγωγή ελέγχου από τη γραμματεία του δικαστηρίου, στο οποίο κατατίθεται η αίτηση του ν. 3869/2010, εντός προθεσμίας δύο εργασίμων ημερών από την παραλαβή αυτής, i) αν από τα συνυποβαλλόμενα έγγραφα προκύπτει εισόδημα του οφειλέτη από επιχειρηματική δραστηριότητα και το είδος αυτής και ii) αν έχει υποβληθεί άλλη αίτηση από τον ίδιο οφειλέτη είτε είναι εκκρεμής είτε όχι και, σε καταφατική περίπτωση, η σχετική επισημείωση στο φάκελο της αίτησης. Η ανωτέρω σημείωση αξιολογείται από το δικαστήριο που κρίνει το αίτημα χορήγησης προσωρινής διαταγής κατά την παράγραφο 2 του άρθρου 5 του ν. 3869/2010 (βλ. νέα δύο τελευταία εδάφια της παραγράφου 3 του άρθρου 4 του νόμου). Σύμφωνα με τη μεταβατική διάταξη της παραγράφου 4 του άρθρου 68 του ν. 4549/2018, οι διατάξεις αυτές εφαρμόζονται και σε εκκρεμείς (κατά την 14η/6/2018) αιτήσεις, εφόσον η «ημέρα επικύρωσης» (ημέρα της συζήτησης αιτήματος προσωρινής διαταγής) απέχει πέραν των δύο μηνών από έναρξη ισχύος του νόμου, ήτοι από την 14η/6/2018, ήτοι έχει οριστεί μετά τις 14/8/2018.

Περαιτέρω, σύμφωνα με τις νέες διατάξεις, η διαπίστωση εισοδήματος από επιχειρηματική δραστηριότητα ή η υποβολή περισσότερων αιτήσεων από τον ίδιο οφειλέτη συνδέονται και με ορισμένες έννομες συνέπειες κατά το χρονικό διάστημα που προηγείται της συζήτησης αιτήματος προσωρινής διαταγής (βλ. αμέσως κατωτέρω υπό στοιχεία γ' και δ').

γ) Σύμφωνα με τη νέα παράγραφο 5α του άρθρου 4 του ν. 3869/2010, αν η γραμματεία σημειώσει στο φάκελο της αίτησης, ότι ο οφειλέτης έχει εισοδήματα από επιχειρηματική δραστηριότητα, ο Ειρηνοδίκης αποφασίζει μέσα σε δέκα ημέρες, εξετάζοντας αποκλειστικά και μόνο τη συνδρομή εμπορικής ή όχι ιδιότητας του οφειλέτη, «αν μέχρι την ημέρα της επικύρωσης ή της συζήτησης της αναστολής ή της αίτησης του άρθρου 5α θα ισχύει η κατά την παράγραφο 5 απαγόρευση των καταδιωκτικών μέτρων κατά του οφειλέτη» (για την αναστολή καταδιωκτικών μέτρων ως έννομη συνέπεια της αίτησης του ν. 3869/2010 βλ. κεφάλαιο Ε της εγκυκλίου ΠΟΛ 1036/2016).

Για την εφαρμογή της ως άνω νέας παραγράφου 5α του άρθρου 4 σε εκκρεμείς αιτήσεις του ν. 3869/2010 ισχύει η μεταβατική διάταξη της παραγράφου 4 του άρθρου 68 του ν. 4549/2018, που αναφέρεται ανωτέρω, υπό στοιχείο β').

δ) Με τα νέα δύο τελευταία εδάφια της παραγράφου 5 του ν. 3869/2010 εισάγεται εξαίρεση στον κανόνα της ίδιας παραγράφου, κατά τον οποίο αυτοδίκαιη συνέπεια από την ολοκλήρωση κατάθεσης της αίτησης του ν. 3869/2010 έως την ημέρα συζήτησης του αιτήματος προσωρινής διαταγής είναι η απαγόρευση λήψης καταδικωτικών μέτρων κατά του οφειλέτη, όσον αφορά τις απαιτήσεις των πιστωτών που έχουν περιληφθεί στην αίτηση του, και μεταβολής της πραγματικής και νομικής κατάστασης της περιουσίας του (βλ. κεφάλαιο Ε της εγκυκλίου ΠΟΛ 1036/2016). Συγκεκριμένα ορίζεται ότι η απαγόρευση αυτή δεν ισχύει αν ο οφειλέτης έχει ήδη καταθέσει δύο φορές αίτηση υπαγωγής στο ν. 3869/2010 και έχει παραιτηθεί ισάριθμες φορές από αυτήν. Ως παραίτηση, κατά τις νέες διατάξεις, λογίζεται και η άπρακτη παρέλευση χρονικού διαστήματος τριάντα ημερών από τη ματαίωση της συζήτησης στο ακροατήριο του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου, χωρίς να έχει ζητηθεί ο προσδιορισμός νέας συζήτησης.

Σύμφωνα με τις σχετικές μεταβατικές διατάξεις των παραγράφων 5, 6 και 7 του άρθρου 68 του ν. 4549/2018:

- Τα ανωτέρω νέα δύο τελευταία εδάφια της παραγράφου 5 του ν. 3869/2010 εφαρμόζονται και σε αιτήσεις εκκρεμείς κατά την 14η/6/2018. Ειδικά για την εφαρμογή σε εκκρεμείς αιτήσεις του προαναφερθέντος τεκμηρίου παραίτησης, που εισάγει ο νόμος, πρέπει η ματαίωση της συζήτησης να έχει λάβει χώρα μετά την 14η/6/2018.
- Στις υποθέσεις που ματαιώθηκαν σε πρώτο βαθμό πριν από την έναρξη ισχύος του ν. 4549/2018 (14/6/2018), χωρίς να έχει ζητηθεί προσδιορισμός νέας συζήτησης, θεωρείται ότι οι αιτούντες έχουν παραιτηθεί από τις αιτήσεις τους, αν δεν ζητηθεί προσδιορισμός νέας συζήτησης μέσα σε εξήντα (60) ημέρες από την ανωτέρω ημερομηνία. Στην προθεσμία αυτή δεν υπολογίζεται το χρονικό διάστημα των δικαστικών διακοπών.

II. Επί των άρθρων 5 («Προδικασία»), 6 («Αναστολή καταδικωτικών μέτρων») και 8 («Δικαστική ρύθμιση χρεών») του ν. 3869/2010 (άρθρα 59, 60 και 61 του ν. 4549/2018, αντίστοιχα):

α. Αντικαταστάθηκε η διάταξη του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 3 του άρθρου 5 του ν. 3869/2010, που προέβλεπε ότι οι μηνιαίες καταβολές από την κατάθεση της αίτησης του ν. 3869/2010 μέχρι την έκδοση οριστικής απόφασης συνυπολογίζονται στο χρονικό διάστημα καταβολών που διατάσσει το δικαστήριο με την οριστική απόφαση για τη δικαστική ρύθμιση των χρεών του οφειλέτη, το οποίο ανέρχεται σε τρία χρόνια σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 8 του νόμου.

Σύμφωνα με τη νέα διάταξη, οι μηνιαίες καταβολές που διενεργούνται από την κατάθεση της αίτησης μέχρι την έκδοση οριστικής απόφασης συνυπολογίζονται πλέον όχι στο τριετές χρονικό διάστημα καταβολών της οριστικής απόφασης, το οποίο, επομένως, αρχίζει να υπολογίζεται από τη δημοσίευση αυτής (βλ. αιτιολογική έκθεση του νόμου) αλλά στο ποσό των καταβολών που διατάσσονται με την οριστική απόφαση, κατά την παράγραφο 2 του άρθρου 8 του νόμου.

Σε αντιστοιχία με την ανωτέρω νέα πρόβλεψη της παραγράφου 3 του άρθρου 5 του νόμου, με τον ν. 4549/2018 προστέθηκε νέο εδάφιο στην παράγραφο 2 του άρθρου 8 του ν. 3869/2010, που προβλέπει ότι από το ποσό των καταβολών που ορίζει το δικαστήριο με την οριστική απόφαση αφαιρείται ό,τι καταβλήθηκε συνολικά *«σε εκτέλεση της προσωρινής διαταγής του άρθρου 5 ή της απόφασης αναστολής του άρθρου 6 του νόμου»*, διαιρούμενο διά το πλήθος των δόσεων της δικαστικής ρύθμισης του άρθρου 8 του νόμου. Επιπροσθέτως, αντικαταστάθηκε, με διάταξη διαφορετικού αντικειμένου, η προϊσχύουσα παράγραφος 5 του άρθρου 9 του νόμου, σύμφωνα με την οποία, αν οι καταβολές που έχουν πραγματοποιηθεί βάσει της προσωρινής διαταγής, υπολείπονται αυτών που ορίζονται με την οριστική απόφαση κατά τα άρθρα 8 ή 9, ο οφειλέτης υποχρεούται να εξοφλήσει εντόκως το ποσό της διαφοράς που υπολείπεται μέσα σε ένα έτος από τη λήξη των καταβολών των άρθρων 8 και 9, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στην παράγραφο αυτήν.

Σύμφωνα με τη μεταβατική διάταξη της παραγράφου 8 του άρθρου 68 του ν. 4549/2018, οι ανωτέρω τροποποιήσεις εφαρμόζονται και σε δίκες που είναι εκκρεμείς κατά την 14η/6/2018.

β) Αντικαταστάθηκε η παράγραφος 4 του άρθρου 5 του ν. 3869/2010, που προέβλεπε διαδικασία ανάκλησης από το δικαστήριο της προσωρινής διαταγής, με την οποία έχει οριστεί καταβολή δόσεων καθώς και κάθε άλλου προληπτικού ή ανασταλτικού μέτρου, σε περίπτωση καθυστέρησης καταβολής από τον οφειλέτη ποσού που αθροιστικά υπερβαίνει *ετησίως* την αξία τριών μηνιαίων δόσεων, της αυτές καθορίζονται βάσει της προσωρινής διαταγής, κατόπιν αίτησης του θιγόμενου πιστωτή (βλ. κεφάλαιο ΗΙ της εγκυκλίου ΠΟΛ 1036/2016).

Στη νέα παράγραφο 4 του άρθρου 5 του νόμου προβλέπεται αυτοδίκαιη παύση ισχύος της διαταχθείσας αναστολής καταδικωκτικών μέτρων και κάθε άλλου ανασταλτικού μέτρου έναντι όλων των πιστωτών (βλ. αιτιολογική έκθεση του νόμου), σε περίπτωση που ο οφειλέτης καθυστερεί την καταβολή των δόσεων που ορίζονται στην προσωρινή διαταγή, με συνέπεια το συνολικό ύψος του ποσού σε καθυστέρηση να υπερβαίνει αθροιστικώς την αξία τριών μηνιαίων δόσεων, διαδοχικών ή μη, και εφόσον ο θιγόμενος πιστωτής τηρήσει την εξώδικη διαδικασία που ορίζεται στην παράγραφο αυτή, ήτοι επιδώσει στον οφειλέτη εξώδικη όχληση με την οποία τον καλεί να εκπληρώσει της υποχρεώσεις του εντός τριάντα ημερολογιακών ημερών και, σε περίπτωση μη συμμόρφωσης του οφειλέτη, επιδώσει σχετική δήλωση της υπόλοιπους πιστωτές, *«υπό την προϋπόθεση ότι θα καταθέσει σχετικό σημείωμα με ενσωματωμένη την ανωτέρω αναφερόμενη εξώδικη όχληση στο φάκελο που τηρείται στο αρμόδιο δικαστήριο»*.

Στον οφειλέτη παρέχεται η δυνατότητα να ζητήσει εκ νέου χορήγηση προσωρινής διαταγής, υπό της προϋποθέσεις που ορίζονται στο τελευταίο εδάφιο της της παραγράφου 4 του άρθρου 5 του νόμου.

Τα ανωτέρω οριζόμενα στην παράγραφο 4 του άρθρου 5 του νόμου (αυτοδίκαιη παύση ισχύος της διαταχθείσας αναστολής με ενέργειες του θιγόμενου πιστωτή, άμυνα του οφειλέτη) εφαρμόζονται αναλόγως και σε περίπτωση που έχει διαταχθεί αναστολή καταδικωκτικών μέτρων κατά το άρθρο 6 του ν. 3869/2010, σύμφωνα με τα νέα εδάφια που προστέθηκαν με τον ν. 4549/2018 στο τέλος των παραγράφων 1 και 2, αντίστοιχα, του ανωτέρω άρθρου.

Σύμφωνα με τη μεταβατική διάταξη της παραγράφου 9 του άρθρου 68 του ν. 4549/2018, τα ως άνω οριζόμενα στη νέα παράγραφο 4 του άρθρου 5 του ν. 3869/2010 και η αναλογική εφαρμογή αυτών σε περιπτώσεις αναστολής κατ' άρθρο 6 του νόμου εφαρμόζονται και της δίκης του ν. 3869/2010 που είναι εκκρεμείς κατά την 14^η/6/2018, με την προϋπόθεση ότι η εξώδικη όχληση επιδίδεται μετά την ανωτέρω ημερομηνία και ότι δεν έχει ήδη ανακληθεί η προσωρινή διαταγή. Σύμφωνα με την ίδια ως άνω μεταβατική διάταξη, «εκκρεμείς αιτήσεις ανάκλησης της προσωρινής διαταγής κρίνονται κατά της ουσιαστικές διατάξεις του παρόντος».

Γ) Με τη νέα παράγραφο 5 του άρθρου 5 του ν. 3869/2010 προβλέπεται η δυνατότητα ανάκλησης από το δικαστήριο της προσωρινής διαταγής, κατόπιν αίτησης του πιστωτή, της περιπτώσεις που ο οφειλέτης καθυστερεί συστηματικά την καταβολή των δόσεων που ορίζονται στην προσωρινή διαταγή, χωρίς της το συνολικό ύψος του ποσού σε καθυστέρηση να υπερβαίνει αθροιστικώς την αξία τριών μηνιαίων δόσεων, οπότε εφαρμόζεται η νέα παράγραφος 4 του άρθρου περί αυτοδίκαιης παύσης ισχύος της αναστολής, κατόπιν της οριζόμενης σε αυτήν εξώδικης διαδικασίας. Οι διάδικοι καλούνται προ δέκα (10) ημερών.

Τα ανωτέρω οριζόμενα στην παράγραφο 5 του άρθρου 5 του νόμου εφαρμόζονται αναλόγως και σε περίπτωση που έχει διαταχθεί αναστολή καταδιωκτικών μέτρων κατά το άρθρο 6 του ν. 3869/2010, σύμφωνα με τα νέα εδάφια που προστέθηκαν με τον ν. 4549/2018 στο τέλος των παραγράφων 1 και 2, αντίστοιχα, του ανωτέρω άρθρου.

Δ) Με το νέο πέμπτο εδάφιο που προστέθηκε στην παράγραφο 1 του άρθρου 8 του ν. 3869/2010 ορίζεται ότι δεν μπορεί να υποβληθεί νέα αίτηση για υπαγωγή στο νόμο, εάν η αρχική αίτηση απορρίφθηκε λόγω δόλου του οφειλέτη ως της την περιέλευσή του σε μόνιμη και γενική αδυναμία πληρωμής των ληξιπρόθεσμων χρηματικών οφειλών του ή λόγω δόλιας παράβασης του καθήκοντος ειλικρινούς δήλωσης κατά το άρθρο 10 του νόμου. Σύμφωνα με τη μεταβατική διάταξη της παραγράφου 10 του άρθρου 68 του ν. 4549/2018, η νέα διάταξη εφαρμόζεται και όταν η αίτηση του οφειλέτη απορρίφθηκε πριν από την 14^η/6/2018 σε δεύτερο βαθμό για της λόγους που προβλέπονται στη διάταξη, δεν εφαρμόζεται της όταν πριν από την 14^η/6/2018 η αίτηση απορρίφθηκε για της λόγους της με απόφαση Ειρηνοδικείου, κατά της οποίας δεν ασκήθηκε ένδικο μέσο.

Υπενθυμίζεται ότι αν η αίτηση έχει απορριφθεί για διαφορετικούς λόγους, πέραν αυτών που ορίζει η ανωτέρω νέα διάταξη, ισχύουν τα προβλεπόμενα στο τέταρτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 8 του ν. 3869/2010, κατά το οποίο το κώλυμα για υποβολή της αίτησης ισχύει μόνο για χρονικό διάστημα της έτους από την απόρριψη της προηγούμενης αίτησης.

III. Επί του άρθρου 9 («Διαδικασία ρευστοποίησης περιουσίας – Προστασία κύριας κατοικίας») του ν. 3869/2010 (άρθρο 62 ν. 4549/2018):

α) Με τη νέα παράγραφο 2^α του άρθρου 9 του ν. 3869/2010 προβλέπεται η δυνατότητα οποιουδήποτε διαδίκου να ζητήσει από το δικαστήριο να λάβει υπ' όψιν την εμπορική και όχι

την αντικειμενική αξία της κύριας κατοικίας του οφειλέτη, της προβλέπει η παράγραφος 2 του ίδιου άρθρου, προκειμένου να κρίνει το αίτημα του οφειλέτη για εξαίρεση της κύριας κατοικίας του από την εκποίηση. Υπενθυμίζεται ότι στην παράγραφο 2 του άρθρου, της ισχύει μετά τον ν. 4346/2015 για αιτήσεις που κατατίθενται από 1/1/2016 και μετά, τίθεται ανώτατο όριο αντικειμενικής αξίας της κύριας κατοικίας, ως μία από της προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται σωρευτικά για την προστασία της (βλ. και Κεφάλαιο ΖΙΙΙ της εγκυκλίου ΠΟΛ 1036/2016).

Σύμφωνα με τη νέα παράγραφο 2^α του άρθρου 9 του νόμου, για να ληφθεί υπ' όψιν από το δικαστήριο η εμπορική αξία της κύριας κατοικίας, αντί της αντικειμενικής, πρέπει να υποβληθεί σχετικό αίτημα για διορισμό πραγματογνώμονα από οποιονδήποτε διάδικο, είτε με την αίτηση είτε με αυτοτελές δικόγραφο, το οποίο κατατίθεται τουλάχιστον έξι μήνες πριν από την ημερομηνία συζήτησης της αίτησης, άλλως είναι απαράδεκτο. Το δικαστήριο διορίζει ως πραγματογνώμονα πιστοποιημένο εκτιμητή, φυσικό ή νομικό πρόσωπο, το οποίο περιλαμβάνεται στο Μητρώο Πιστοποιημένων Εκτιμητών της Διεύθυνσης Οικονομικού Συντονισμού και Μακροοικονομικών Προβλέψεων της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικής Πολιτικής του Υπουργείου Οικονομικών και τα έξοδα της πραγματογνωμοσύνης βαρύνουν το διάδικο που τη ζητεί. Σημειώνεται ότι, αν το αίτημα διορισμού πραγματογνώμονα περιλαμβάνεται στην αίτηση του οφειλέτη, η οποία επιδίδεται της πιστωτές (παρ. 1 άρθρου 5 του νόμου), ο διορισμός γίνεται κατά την «ημέρα επικύρωσης» (ημέρα συζήτησης του αιτήματος προσωρινής διαταγής), ενώ αν το αίτημα υποβάλλεται με αυτοτελές δικόγραφο (από οποιονδήποτε διάδικο), ο διορισμός γίνεται με πράξη του δικαστηρίου, που εκδίδεται, σύμφωνα με το νόμο, μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από την κατάθεση του αιτήματος, με κλήτευση των διαδίκων πριν από εικοσιτέσσερις ώρες. Ο διορισμός πραγματογνώμονα δεν απαιτείται, αν οποιοσδήποτε διάδικος προσκομίσει έκθεση πιστοποιημένου εκτιμητή που περιλαμβάνεται στο ανωτέρω μητρώο.

Περαιτέρω, η νέα παράγραφος 2^α του άρθρου 9 του ν. 3869/2010 προβλέπει ότι, αν το δικαστήριο δεν εξαιρέσει την κύρια κατοικία του οφειλέτη από τη ρευστοποίηση, επειδή κρίνει ότι η αξία της υπερβαίνει το ανώτατο όριο αξίας που προβλέπει η παράγραφος 2 του ίδιου άρθρου (βλ. αιτιολογική έκθεση του νόμου), τότε για τρία έτη από τη δημοσίευση της οριστικής απόφασης η τιμή πρώτης προσφοράς κατά τον πλειστηριασμό της κύριας κατοικίας δεν μπορεί να είναι κατώτερη του ως άνω προβλεπόμενου στο νόμο ορίου αξίας για την προστασία της κύριας κατοικίας. Αν σε δύο διαδοχικούς πλειστηριασμούς, με τιμή πρώτης προσφοράς ίση με το προβλεπόμενο στο νόμο όριο αξίας για την προστασία της κύριας κατοικίας δεν γίνει κατακύρωση, τεκμαίρεται αμάχητα κατά το νόμο ότι η εμπορική αξία της κατοικίας είναι κατώτερη του ανωτέρω ορίου και ο οφειλέτης μπορεί να ζητήσει μεταρρύθμιση της οριστικής απόφασης για τη δικαστική ρύθμιση των οφειλών του, προκειμένου να εξαιρεθεί η κύρια κατοικία του από τη ρευστοποίηση, εφόσον συντρέχουν και οι υπόλοιπες προϋποθέσεις για την εξαίρεση, σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 9 του νόμου, χωρίς να λαμβάνεται υπ' όψιν ο χρονικός περιορισμός της 31^{ης}/12/2018, ο οποίος απαιτείται να έχει τηρηθεί μόνο για την άσκηση της αρχικής αίτησης.

Σύμφωνα με της σχετικές μεταβατικές διατάξεις του άρθρου 68 του ν. 4549/2018:

- Η ως άνω νέα παράγραφος 2^α του άρθρου 9 του ν. 3869/2010 εφαρμόζεται και της δίκες που είναι εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του νόμου, ήτοι την 14^η/6/2018 (βλ. παράγραφο 8 του άρθρου 68 του ν. 4549/2018).
- Σε υποθέσεις της οποίες η προσδιορισθείσα ημερομηνία συζήτησης της αίτησης απέχει λιγότερο από επτά μήνες από την έναρξη ισχύος του νόμου (14/6/2018), οι διάδικοι μπορούν να ζητήσουν το διορισμό πραγματογνώμονα για την εκτίμηση της εμπορικής αξίας της κύριας κατοικίας με αυτοτελές δικόγραφο που κατατίθεται μέσα σε δύο μήνες από την 14^η/6/2018. Σε υποθέσεις της οποίες η προσδιορισθείσα ημερομηνία συζήτησης απέχει λιγότερο από δύο μήνες από την 14^η/6/2018, το αίτημα διορισμού πραγματογνώμονα μπορεί να υποβληθεί και με της προτάσεις (βλ. παράγραφο 12 του άρθρου 68 του ν. 4549/2018).

Β) Στη νέα παράγραφο 2β του άρθρου 9 του ν. 3869/2010 προβλέπεται ότι (σε περίπτωση που έχει γίνει δεκτό από το δικαστήριο το αίτημα του οφειλέτη για την προστασία της κύριας κατοικίας του) το δικαστήριο κατανέμει το ποσό που μπορεί να καταβάλει ο οφειλέτης της πιστωτές του μεταξύ αφενός της δικαστικής ρύθμισης οφειλών του άρθρου 8 του νόμου και αφετέρου του σχεδίου διευθέτησης οφειλών για την προστασία της κύριας κατοικίας του άρθρου 9, κατά το χρονικό διάστημα των καταβολών του άρθρου 8 (τρία έτη από τη δημοσίευση της οριστικής απόφασης), κατά το οποίο και οι δύο ρυθμίσεις θα βρίσκονται σε ισχύ, ώστε το συνολικό ποσό να μην υπερβαίνει την ικανότητα αποπληρωμής του οφειλέτη (βλ. την αιτιολογική έκθεση του νόμου), διασφαλίζοντας ότι οι πιστωτές δεν θα βρεθούν χωρίς τη συναίνεσή της σε χειρότερη οικονομική θέση από αυτήν στην οποία θα βρίσκονταν σε περίπτωση αναγκαστικής εκτέλεσης. Στην αιτιολογική έκθεση του νόμου παρατίθεται παράδειγμα σχετικά με την εφαρμογή της διάταξης της.

Η ως άνω νέα παράγραφος 2β του άρθρου 9 του ν. 3869/2010 εφαρμόζεται και της δίκες που είναι εκκρεμείς κατά την 14^η/6/2018, σύμφωνα με τη μεταβατική διάταξη της παραγράφου 8 του άρθρου 68 του ν. 4549/2018.

Γ) Σύμφωνα με την παράγραφο 5 του άρθρου 9 του ν. 3869/2010, της αντικαταστάθηκε με τον ν. 4549/2018, αν οι καταβολές που πραγματοποιήθηκαν δυνάμει της πρωτοβάθμιας απόφασης υπολείπονται αυτών που ορίζονται με τη δευτεροβάθμια, ο οφειλέτης υποχρεούται να εξοφλήσει άτοκα το ποσό της διαφοράς που υπολείπεται. Το δικαστήριο εντάσσει τη διαφορά αυτή στο σχέδιο διευθέτησης οφειλών, κατά τρόπο ώστε οι καταβολές να μην υπερβαίνουν τη μέγιστη ικανότητα αποπληρωμής του οφειλέτη. Στην αιτιολογική έκθεση του νόμου παρατίθεται παράδειγμα σχετικά με την εφαρμογή της διάταξης της.

Η ως άνω νέα παράγραφος 5 του άρθρου 9 του ν. 3869/2010 εφαρμόζεται και της δίκες που είναι εκκρεμείς κατά την 14^η/6/2018, σύμφωνα με τη μεταβατική διάταξη της παραγράφου 8 του άρθρου 68 του ν. 4549/2018.

Δ) Η νέα παράγραφος 6 του άρθρου 9 του ν. 3869/2010, που προστέθηκε με τον ν. 4549/2018, προβλέπει ότι εφαρμόζονται και στο σχέδιο διευθέτησης οφειλών του άρθρου 9 τα οριζόμενα της παραγράφου 3 έως 6 του άρθρου 8 του νόμου, ήτοι τα οριζόμενα περί

υποχρέωσης του οφειλέτη να εργάζεται κατά τη διάρκεια της περιόδου ρύθμισης και να γνωστοποιεί κάθε μεταβολή κατοικίας ή εργασίας, αλλαγή εργοδότη, καθώς και κάθε αξιολογη βελτίωση των εισοδημάτων του ή των περιουσιακών του στοιχείων (παράγραφος 3 του άρθρου 8), περί της δυνατότητας τροποποίησης/μεταρρύθμισης της απόφασης ως της το ύψος των μηνιαίων καταβολών, κατόπιν αίτησης του οφειλέτη ή πιστωτή, όταν αυτό δικαιολογείται από μεταγενέστερα γεγονότα ή μεταβολές της περιουσιακής κατάστασης και των εισοδημάτων του οφειλέτη (παράγραφος 4 του άρθρου 8), περί ορισμού της δικασίμου για επαναπροσδιορισμό των μηνιαίων καταβολών, σε περιπτώσεις που έχουν οριστεί μικρού ύψους ή μηδενικές καταβολές (παράγραφος 5 του άρθρου 8) και περί του αμέσως εκτελεστού της απόφασης ρύθμισης (παράγραφος 6 του άρθρου 8). Ειδικά ως της τη δυνατότητα μεταρρύθμισης του σχεδίου διευθέτησης οφειλών του άρθρου 9 του νόμου, η νέα παράγραφος 6 αυτού προβλέπει ότι η μεταρρύθμιση της απόφασης γίνεται «εντός των ορίων της παραγράφου 2 του άρθρου 9, της αυτή εφαρμόστηκε από τη μεταρρυθμιζόμενη απόφαση», δηλαδή, της προκύπτει από την αιτιολογική έκθεση του νόμου, σύμφωνα της σχετικές διατάξεις που είχαν εφαρμογή κατά το χρόνο έκδοσης της απόφασης που μεταρρυθμίζεται, δεδομένων των διαδοχικών τροποποιήσεων της παραγράφου της (π.χ. με της ν. 4336/2015 και ν. 4346/2015).

Η ως άνω νέα παράγραφος 6 του άρθρου 9 του ν. 3869/2010 εφαρμόζεται και της δίκες επί των οποίων δημοσιεύθηκε απόφαση πριν από την 14^η/6/2018, σύμφωνα με τη μεταβατική διάταξη της παραγράφου 11 του άρθρου 68 του ν. 4549/2018.

IV. Επί του άρθρου 11 («Απαλλαγή από υπόλοιπα χρεών») του ν. 3869/2010 (άρθρο 64 ν. 4549/2018):

α) Με την αντικατάσταση της παραγράφου 1 του άρθρου 11 του ν. 3869/2010, περί της απαλλαγής του οφειλέτη, καθίσταται πλέον προαιρετική η υποβολή αίτησης από τον οφειλέτη στο Ειρηνοδικείο για πιστοποίηση της απαλλαγής του από το υπόλοιπο των χρεών του. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τη νέα διάταξη, «ο οφειλέτης μπορεί να ζητήσει από το Ειρηνοδικείο, με αίτηση που κοινοποιείται της πιστωτές και εκδικάζεται με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, την πιστοποίηση της απαλλαγής του από το υπόλοιπο των οφειλών.». Η απαλλαγή του οφειλέτη, της ρητά τέθηκε στη νέα διάταξη, είναι «αυτοδίκαιη» και επέρχεται με την κανονική εκτέλεση των υποχρεώσεων του, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στην εν λόγω παράγραφο, η οποία, κατά τα λοιπά έχει το ίδιο περιεχόμενο με την προϊσχύουσα (βλ. σχετικά στο κεφάλαιο ΘΙ της εγκυκλίου ΠΟΛ 1036/2016).

Η ανωτέρω τροποποίηση, σύμφωνα με τη μεταβατική διάταξη της παραγράφου 14 του άρθρου 68 του ν. 4549/2018, εφαρμόζεται και σε περιπτώσεις κατά της οποίες ο οφειλέτης έχει «αποπερατώσει» τη ρύθμιση των οφειλών του κατά την έναρξη ισχύος του νόμου (14/6/2018).

β) Αντικαταστάθηκε η παράγραφος 2 του άρθρου 11 του ν. 3869/2010, που προέβλεπε την έκπτωση του οφειλέτη από τη ρύθμιση με απόφαση του δικαστηρίου, κατόπιν αίτησης του θιγόμενου πιστωτή, σε περίπτωση που ο οφειλέτης καθυστέρουσε την εκπλήρωση των υποχρεώσεων από τη ρύθμιση οφειλών για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των τριών μηνών ή

δυστροπούσε επανειλημμένα στην τήρηση της ρύθμισης (βλ. κεφάλαιο ΗΙΙ της εγκυκλίου ΠΟΛ 1036/2016).

Στη νέα παράγραφο 2 του άρθρου 11 του νόμου, το περιεχόμενο της οποίας είναι συναφές με τη νέα παράγραφο 4 του άρθρου 5 του νόμου σχετικά την παύση ισχύος διαταχθείσας αναστολής, προβλέπεται αυτοδίκαιη έκπτωση του οφειλέτη από τη ρύθμιση έναντι όλων των πιστωτών, σε περίπτωση καθυστέρησης εκπλήρωσης των υποχρεώσεων του από αυτή και εφόσον ο θιγόμενος πιστωτής τηρήσει την εξώδικη διαδικασία που ορίζεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 11. Ειδικότερα, σύμφωνα με τη νέα παράγραφο, αν ο οφειλέτης καθυστερεί την εκπλήρωση των υποχρεώσεων από τη ρύθμιση οφειλών, με συνέπεια το συνολικό ύψος του ποσού σε καθυστέρηση να υπερβαίνει αθροιστικώς την αξία τριών μηνιαίων δόσεων, διαδοχικών ή μη, ο θιγόμενος πιστωτής μπορεί να επιδώσει στον οφειλέτη εξώδικη όχληση με την οποία τον καλεί να εκπληρώσει της υποχρεώσεις του εντός τριάντα ημερολογιακών ημερών. Αν ο οφειλέτης δεν συμμορφωθεί προσηκόντως, εκπίπτει αυτοδικαίως από τη ρύθμιση έναντι όλων των πιστωτών από την ημέρα που ο θιγόμενος πιστωτής επιδώσει σχετική δήλωση της υπόλοιπους πιστωτές, υπό την προϋπόθεση ότι θα καταθέσει σχετικό σημείωμα με ενσωματωμένη την ανωτέρω αναφερόμενη εξώδικη όχληση στο φάκελο που τηρείται στο αρμόδιο δικαστήριο.

Στον οφειλέτη παρέχεται η δυνατότητα να ζητήσει από το Ειρηνοδικείο την ανατροπή της έκπτωσής του, υπό της προϋποθέσεις που ορίζονται στο τελευταίο εδάφιο της της παραγράφου 2 του άρθρου 11 του νόμου.

Παρατηρείται ότι, σε αντίθεση με την προϊσχύουσα διάταξη, δεν προβλέπεται πλέον ως λόγος έκπτωσης του οφειλέτη η επανειλημμένη δυστροπία στην τήρηση της ρύθμισης (βλ. και σχετική αιτιολογική έκθεση του νόμου).

Τα ως άνω οριζόμενα στη νέα παράγραφο 2 του άρθρου 11 του ν. 3869/2010 εφαρμόζονται, σύμφωνα με τη μεταβατική διάταξη της παραγράφου 15 του άρθρου 68 του ν. 4549/2018, και σε υποθέσεις επί των οποίων δημοσιεύθηκε απόφαση πριν από την 14^η/6/2018, με την προϋπόθεση ότι η όχληση επιδίδεται μετά την ανωτέρω ημερομηνία και ότι δεν έχει ήδη εκδοθεί απόφαση έκπτωσης του οφειλέτη. Σύμφωνα με την ίδια ως άνω μεταβατική διάταξη, *«εκκρεμείς αιτήσεις έκπτωσης του οφειλέτη κρίνονται κατά της ουσιαστικές διατάξεις του παρόντος»*.

V. Λοιπές τροποποιήσεις:

Πέραν των ανωτέρω τροποποιήσεων, με τον ν. 4549/2018:

- Τροποποιήθηκε – συμπληρώθηκε η παράγραφος 1 του άρθρου 1 του ν. 3869/2010 σχετικά με το πεδίο εφαρμογής του νόμου (βλ. άρθρο 56 και σχετική μεταβατική διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 68 του ν. 4549/2018).
- Αντικαταστάθηκε το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 4 του άρθρου 2 του ν. 3869/2010 σχετικά με την αναλυτική κατάσταση οφειλών που χορηγούν στον οφειλέτη τα πιστωτικά

ιδρύματα (βλ. άρθρο 57 και σχετική μεταβατική διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 68 του ν. 4549/2018).

- Καταργήθηκαν το τρίτο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 5, το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 6 και το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 2 του ίδιου άρθρου του ν. 3869/2010, που προέβλεπαν μέγιστη χρονική διάρκεια ισχύος της προσωρινής διαταγής του άρθρου 5, της αναστολής που χορηγείται κατά το άρθρο 6 και της απόφασης ασφαλιστικών μέτρων του ίδιου άρθρου, αντίστοιχα (βλ. άρθρα 59 και 60 του ν. 4549/2018, αντίστοιχα).
- Προστέθηκε διάταξη στην παράγραφο 3 του άρθρου 6 του ν. 3869/2010 σχετικά με την τοκογονία σε περίπτωση τελεσίδικης απόρριψης της αίτησης (βλ. άρθρο 60 και σχετική μεταβατική διάταξη της παραγράφου 8 του άρθρου 68 του ν. 4549/2018).
- Αντικαταστάθηκαν το πέμπτο, το έκτο, το έβδομο και το όγδοο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 9, που ρυθμίζουν της προϋποθέσεις και τη διαδικασία συνεισφοράς του Ελληνικού Δημοσίου στο σχέδιο διευθέτησης οφειλών για τη διάσωση της κύριας κατοικίας του οφειλέτη (βλ. άρθρο 62 και σχετική μεταβατική διάταξη της παραγράφου 11 του άρθρου 68 του ν. 4549/2018).
- Στην παράγραφο 3 του άρθρου 10 του ν. 3869/2010 προστέθηκαν τα πιστωτικά ιδρύματα της φορείς/πρόσωπα, που υποχρεούνται να δίνουν κάθε χρήσιμη πληροφορία για την περιουσιακή κατάσταση και τα εισοδήματα του οφειλέτη, κατόπιν αίτησης πιστωτή, που διαβιβάζεται μέσω του αρμόδιου Εισαγγελέα (βλ. άρθρο 63 και σχετική μεταβατική διάταξη της παραγράφου 13 του άρθρου 68 του ν. 4549/2018).
- Προστέθηκε διάταξη στο άρθρο 12 του ν. 3869/2010, σχετικά με τα δικαιώματα των εγγυητών, των εις ολόκληρον ευθυνόμενων με τον οφειλέτη προσώπων ή άλλων δικαιούχων σε αναγωγή σε περίπτωση καταβολής από της χρεών που έχουν περιληφθεί στη δικαστική ρύθμιση του ν. 3869/2010 (βλ. άρθρο 65 και σχετική μεταβατική διάταξη της παραγράφου 16 του άρθρου 68 του ν. 4549/2018).
- Προστέθηκε στο νόμο νέο άρθρο 12^α, με το οποίο ρυθμίζονται οι περιπτώσεις που ο οφειλέτης αποβιώνει είτε κατά τη διάρκεια της δίκης του ν. 3869/2010 είτε μετά την έκδοση της οριστικής απόφασης αλλά πριν από την εξόφληση της ρύθμισης των οφειλών του βάσει της (βλ. άρθρο 66 και σχετική μεταβατική διάταξη της παραγράφου 11 του άρθρου 68 του ν. 4549/2018).
- Αντικαταστάθηκε το τρίτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 13 του ν. 3869/2010, με την κατάργηση της προϊσχύουσας διάταξης περί διαγραφής στοιχείων αιτήσεων και την πρόβλεψη πρόσβασης του γραμματέα κάθε Ειρηνοδικείου της Επικράτειας στο Γενικό Αρχείο που τηρείται στο Ειρηνοδικείο Αθηνών (βλ. άρθρο 67 του ν. 4549/2018).

Συν: Απόσπασμα του ΦΕΚ Α' 105/14-6-2018: διατάξεις των άρθρων 56 έως 68 και 131 (έναρξη ισχύος) του ν. 4549/2018 : 8 σελίδες

Με εντολή Διοικητή
Η Προϊσταμένη της Διεύθυνσης
ΕΥΑΝΘΙΑ ΧΑΤΖΗΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ**Α. ΑΠΟΔΕΚΤΕΣ ΠΡΟΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑ**

1. Αποδέκτες Πίνακα Γ'
2. Διεύθυνση Υποστήριξης Ηλεκτρονικών Υπηρεσιών (με την παράκληση να αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της ΑΑΔΕ, ύστερα από επικοινωνία και συνεννόηση με το Αυτοτελές Τμήμα Συντονισμού Μεταρρυθμιστικών Δράσεων και Επικοινωνίας)
3. Αυτοτελές Τμήμα Συντονισμού Μεταρρυθμιστικών Δράσεων και Επικοινωνίας
4. Ηλεκτρονική Βιβλιοθήκη ΑΑΔΕ

Β. ΑΠΟΔΕΚΤΕΣ ΠΡΟΣ ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

1. Αποδέκτες Πίνακα Α' (πλην των αποδεκτών προς ενέργεια)
2. Γενική Διεύθυνση Τελωνείων και Ειδικών Φόρων Κατανάλωσης
3. Αποδέκτες Πίνακα Δ'
4. Κεντρική Υπηρεσία του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους

Γ. ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ

1. Γραφείο Διοικητή Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων
2. Γραφείο Προϊσταμένου Γενικής Διεύθυνσης Φορολογικής Διοίκησης
3. Διεύθυνση Νομικής Υποστήριξης
4. Διεύθυνση Εισπράξεων – Τμήματα Α,Β,Γ,Δ,Ε, Γραμματεία